

AIR My Music Ability: Inclusive Composing

22-25 November 2023

Conservatorium van Amsterdam

Presentatie My Music Ability: Inclusive Composing in de Amsterdam Blue Stage. Foto: Thomas Lenden

Eindverslag

door Debby Korfmacher, Projectleider

Van 22-25 November 2023 was Drake Music Scotland voor de tweede keer te gast op het Conservatorium van Amsterdam voor het AIR programma My Music Ability: Inclusive Composing. Dit AIR project was een gezamenlijk initiatief van de opleidingen Docent Muziek, Compositie en de lectoraten Kunsteducatie en Muziek. De titel van het project verklapt het al: de focus lag op componeren voor en met inclusieve ensembles.

Drake Music Scotland werd vertegenwoordigd door artistiek leider Pete Sparkes, muzikant Ali Gillies en componiste Clare Johnston. Pete en Ali verzorgden een 4-daags workshopprogramma op het Conservatorium van Amsterdam waaraan 12 studenten, 10 gastmuzikanten en 1 docente hebben deelgenomen. Clare Johnston verzorgde een online presentatie tijdens het programma en ook Karin van Dijk, van de Stichting My Breath My Music, verzorgde een workshop. Op de 4^e dag, 25 November, werd het project gepresenteerd tijdens het symposium Arts Beyond Ableism.

Filmmaker Myrthe Verweij maakte een videoimpressie van het project:

<https://youtu.be/JPnaOVNiTm8?si=VXnhWHrxJ037vA7F>

Samenwerkingspartners en deelnemers

‘Samenwerken’ vormde de rode draad in het project ‘My Music Ability: Inclusive Composing’. Niet alleen is er binnen het CvA en de AHK stevig samengewerkt – de opleidingen Docent Muziek en Compositie namen het initiatief en de lectoraten Kunsteducatie en Muziek koppelden een gezamenlijk onderzoek aan het project – ook de samenwerking met Drake Music Scotland werd verstevigd en uitgediept.

Tevens werd de samenwerking met de Stichting My Breath My Music, onze vaste samenwerkingspartner sinds de eerste editie van My Music Ability, geïntensiveerd. My Breath My Music werd vertegenwoordigd door muzikante, workshopleider en ambassadrice Karin van Dijk en muzikante Dilayla Kars. Karin verzorgde een workshop over de bijzondere instrumenten en het werk van de stichting en was ook bij de vormgeving van het programma betrokken. Daarnaast speelden zij en Dilayla mee in het ensemble.

Voor dit project hebben we ook samengewerkt met Friends@Work en de Muziekschool Noord. Friends@Work is een dagbesteding voor jongvolwassenen met een beperking, waarvan een groep van 8 enthousiaste muzikanten wekelijks muziekles krijgt op de muziekschool Noord. Zij speelden ook mee tijdens dit project. Dit was een interessante groep om mee samen te werken; waar de muzikanten van My Breath My Music vaak al jarenlang muziek maken, bekwaam zijn op een specifiek instrument en al geruime tijd in een band spelen, zijn de muzikanten van Friends@Work eerder als beginnende muzikanten te omschrijven. Daar komt bij dat zij ook nog aan het ontdekken zijn welke instrumenten zij überhaupt kunnen spelen die bij hun mogelijkheden passen. Binnen dit project vervulden zij in zekere zin een spilfunctie: in de te componeren muziek moest namelijk ruimte voor deze groep muzikanten zijn, waardoor zij muzikaal tot hun recht konden komen. Terwijl deze groep slechts één middag aanwezig kon zijn, hun muzikale bagage beperkt was en zij uiteenlopende fysieke uitdagingen hebben.

De groep deelnemende studenten bestond uit 6 studenten van de Bachelor Compositie, 2 studenten van de Opleiding Docent Muziek, 1 Bachelor student van de afdeling Klassiek, 2 studenten van de Master Musical Leadership en 1 studente de post-HBO opleiding muzikeducatie. Daarnaast nam een docente deel aan een aantal workshops.

Repetitie van het inclusief ensemble in de Sweelinckzaal met de studenten, muzikanten van Friends@Work en Karin.
Foto: Reinout Bos

Programma

Tijdens het 4-daags workshop programma maakten de studenten kennis met verschillende elektronische en aangepaste instrumenten, diverse inclusieve compositie technieken, het werk van Drake Music Scotland en de Stichting My Breath My Music. Ze werden geïntroduceerd in verschillende ideeën rondom 'disability', zoals het 'medical en social model of disability' en werden geprikkeld om kritisch na te denken over concepten als gelijkwaardigheid en rechtvaardigheid in situaties waarin men met een andere uitgangspunt aan hetzelfde proces probeert deel te nemen.

De eerste dag stond geheel in het teken van het ontdekken van muziektechnologie. Naast de nieuwe instrumenten die Drake Music Scotland meenam maakten de studenten ook kennis met de instrumenten van My Breath My Music zoals de Magic Flute en werd er met iPads gewerkt met het programma ThumbJam. Er werd met Karin en Dilayla samengespeeld en een fundament gelegd voor het muziekstuk dat in de loop van het project zou ontstaan. Een melodie die Dilayla in samenwerking met een van de studenten componeerde vormde een leidraad voor de latere compositie. Er werd ook een framework gemaakt voor de compositie waarin ruimte moest zijn voor de grote groep muzikanten van Friends@Work die op dag 2 meespeelden.

Pete met de melodie van Dilayla, opgetekend door Aukje. Foto: Reinout Bos

Het was interessant om te zien dat het samenwerken in een creatief proces voor sommige studenten veel dichterbij hun 'gebruikelijke' werkwijze ligt dan voor andere studenten; de studenten compositie waren in het begin veel meer 'ieder voor zich' bezig – zij zijn gewend om vooral alleen aan de slag te gaan. De studenten met Docent Muziek achtergrond daarentegen zochten meteen samenwerking.

De tweede dag begon met een workshop over Figurenotes, een toegankelijke en laagdrempelige vorm van muzieknotatie waar Drake Music Scotland veel mee werkt. De rest van de dag stond geheel in het teken van het bezoek van de groep van Friends@Work. Zij kwamen op donderdagmiddag van 14-15:30h naar het conservatorium voor een eenmalige repetitie en de studenten moesten ervoor zorgen dat alles zo goed was voorbereid, dat de Friends-muzikanten gewoon mee konden doen. De basis voor de compositie werd nog verder uitgewerkt en alles werd klaargezet. De ontmoeting met deze groep muzikanten is absoluut een hoogtepunt van het project te noemen. Er werd kennisgemaakt en samen gemusiceerd. Voor de meeste studenten betekende dit moment een kantelpunt; ze gaven aan vóór deze ontmoeting vooral bezig te zijn geweest met het denken in 'onmogelijkheden' ('zij kunnen dit of dat waarschijnlijk niet...'). Na deze creatieve ontmoeting is dat omgebogen naar denken in mogelijkheden: de studenten gaven aan nu een duidelijk beeld te hebben van wat elke muzikant uit de groep wél kan en daarmee aan de slag te kunnen.

Helaas moesten we Dilayla op dag 2 door vermoeidheid missen, maar gelukkig was Karin wel van de partij. Het was bijzonder dat Karin bij de repetitie met de Friends@Work muzikanten aanwezig kon zijn. Als ervaren muzikante met beperking en door haar uitgesproken persoonlijkheid was zij een belangrijk rolmodel voor de Friends-muzikanten.

Karin leert Jadey Magic Flute spelen. Foto: Reinout Bos

Ahmed speelt een solo en let goed op de instructies van Nuno, de dirigent. Foto: Reinout Bos

De tweede dag eindigde met het 'Composers' Forum' – een wekelijkse bijeenkomst van de Compositie afdeling die door zowel docenten als studenten van de afdeling wordt bezocht. Clare Johnston, een componiste met beperking van Drake Music Scotland, gaf een online presentatie over haar werk en over het componeren voor musici met een beperking.

De derde dag stond in het teken van het afmaken en perfectioneren van de compositie. Die dag waren er geen gastmuzikanten aanwezig en konden de studenten de composities in groepen verder uitwerken. Ook werd er nagedacht over de overgangen en het samenbrengen van de verschillende delen van de compositie, zodat het één samenhangend geheel zou worden. De logistiek van het optreden en de presentatie werd besproken. Het was mooi om te zien dat de studenten inmiddels echt een hechte groep met elkaar vormden.

De intensieve workshopdagen werden afgesloten met een presentatie en een optreden van het inclusief ensemble tijdens de conferentie Arts Beyond Ableism op zaterdag 25 november 2024. Tijdens deze presentatie werd een deel van de film vertoond die van het project is gemaakt en werd het muziekstuk opgevoerd. Karin, Dilayla, de muzikanten van Friends@Work, en de studenten vormden een hechte groep op het podium in de Blue Stage.

Het volledig muziekstuk kan hier worden beluisterd:

<https://youtu.be/jsj4aulZrU?si=4Ms2TXBF19xbageb>

Het optreden in de Blue Stage. Foto: Thomas Lenden

Niek speelt op een switch, die begeleider Renate voor hem vasthoudt. Foto: Thomas Lenden

Ahmed speelt op iPad, met Ana en Jeroen. Foto: Thomas Lenden

Twee Magic Flute spelers. Foto: Thomas Lenden

Leerdoelen

De leerdoelen die gesteld zijn in de aanvraag zijn allemaal behaald en eigenlijk nog veel meer.

Studenten kunnen:

- De uitgangspunten van the 'social vs medical model of disability' verwoorden;
- Composities en arrangementen maken die uitgevoerd worden door ensembleleden met en zonder een beperking; rekening houdend met (muzikale) niveauverschillen, (fysieke) beperkingen en de verschillende mogelijkheden van de deelnemers;
- Gezamenlijke maakprocessen aangaan waarin ruimte is voor de ideeën en creatieve inbreng van ieder ensemble lid;
- Nieuwe muziektechnologie integreren in composities en arrangementen;
- Het instudeerproces van de composities en arrangementen begeleiden;
- Als lid van een inclusief ensemble een optreden geven

Sophie stuurt de groep aan. Foto: Reinout Bos

Georgia helpt Safouane met de midi keyboard. Foto: Reinout Bos

Strijkerstrio Anna, Sophie en Alies. Foto: Reinout Bos

Overleg in de Sweelinckzaal. Foto: Reinout Bos

Uitkomsten:

Artistieke uitkomsten:

Tijdens dit project leerden de studenten niet alleen componeren voor andere instrumenten en om muziektechnologie in te bedden in een muziekstuk, maar ze leerden ook en vooral om ruimte te maken voor andere muzikanten in een muziekstuk. Dit vraagt om een andere benadering en een andere manier van componeren, waarbij samenwerken en het denken vanuit mogelijkheden centraal staan, en waarbij kwaliteit niet uit het oog verloren wordt.

Samenstelling ensemble:

Dit is de eerste keer dat we met een dergelijk grote en diverse groep gastmuzikanten hebben samengewerkt. Het ensemble bestond uit 10 gastmuzikanten en 12 studenten – de balans tussen muzikanten met en zonder beperking was daardoor heel uitgewogen. Dit vroeg om extra goede voorbereiding, maar het werkte uiteindelijk ontzettend goed en dat was een geweldige ervaring voor alle betrokkenen.

Zowel Bachelor- als Masterstudenten van verschillende afdelingen hebben deelgenomen aan dit project en het bleek wederom dat de diversiteit in achtergronden als een verrijking werd ervaren door de deelnemers. De studenten vonden elkaar zonder problemen in het gemeenschappelijk onderwerp.

De eerste en tweedejaars Compositie studenten hebben verplicht aan dit project meegedaan. De 6 studenten zeiden allemaal dat ze zich waarschijnlijk niet vrijwillig hadden aangemeld voor dit project, maar heel blij waren dat ze deze ervaring hadden opgedaan. Dit onderstreept het belang van dit soort projecten binnen het curriculum; het is een verrijkende ervaring voor elke student en kan het perspectief van studenten enorm verbreden.

Alle studenten kregen studiepunten voor hun deelname aan het project.

Feedback studenten:

We vroegen de studenten naar hun ervaringen en wat de grootste eye-openers waren tijdens dit project. Een selectie:

- Als componist totaal anders leren denken. Namelijk niet: de uitvoerder van het geschreven muziekstuk moet *mijn* muziek zo goed mogelijk vertolken, maar precies andersom: hoe kan ik met mijn muziekstuk de muzikant empoweren?
- Kennismaken met totaal andere instrumenten en de mogelijkheden daarmee ontdekken
- De kracht van muziek ervaren: elkaar kunnen vinden in en door muziek zonder daar taal bij nodig te hebben (NB een aantal studenten spraken geen Nederlands en een aantal Friends muzikanten spraken geen Engels of spraken sowieso zeer beperkt)

- In mogelijkheden leren denken: wat kan iemand *we/* en hoe kan je diegene daarin faciliteren?
- De rust en ruimte ervaren om in een ander tempo te kunnen werken en tot iets unieks te komen; een ruimte die studenten de prestatiemolen van de klassieke muziek niet vaak ervaren.

Een selectie elektronische instrumenten. Foto: Reinout Bos

Uitkomsten project en nawerking:

Tijdens dit project zijn verschillende zaadjes geplant. Hier een kort overzicht:

- De wens is ontstaan bij de compositieafdeling om een soortgelijk project om de 2 jaar verplicht te stellen voor de 1^e en 2^e jaars studenten.
- Op dit moment wordt uitgezocht hoe de samenwerking met Friends@Work kan worden verduurzaamd; de mogelijkheden worden verkend om deelname aan het wekelijks inclusief ensemble te verankeren in het curriculum van ODM.
- Karin van Dijk van My Breath My Music is inmiddels vaste gastdocente aan het CvA en verzorgt een aantal keer per jaar gastlessen ihkv het keuzevak inclusieve muziekeducatie en bij de Opleiding Docent Muziek.

Presentaties / publicaties / zichtbaarheid

Het project wordt gepresenteerd op het AIR platform, op de websites van ODM, het Lectoraat Kunsteducatie en het Lectoraat Muziek. Alle deelnemers aan de conferentie Arts Beyond Ableism zullen een link naar het AIR platform krijgen.

Er is een podcast aflevering iHKV de serie "Kunsteducatie doorgelicht" opgenomen waarin Melissa Bremmer, Karin van Dijk en Debby Korfmacher worden geïnterviewd over My Music Ability.

Het project zal ook tijdens de Special Music Education and Music Therapy Pre-Conference Seminar van ISME (2024) in Helsinki gepresenteerd worden.

Melissa Bremmer, Lector Kunsteducatie, en Michiel Schuijjer, Lector Muziek, zijn bezig met een onderzoek naar welke houding, vaardigheden en kennis componisten nodig hebben om samen met een inclusief ensemble te componeren en hoe componisten voor inclusieve muziekpraktijken opgeleid kunnen worden. De lectoren beogen het onderzoek in een peer-reviewed journal te publiceren.

Overzicht bredere doorwerking afgelopen My Music Ability AIR projecten (2018, 2021)

De eerdere AIR-projecten hebben een bredere doorwerking buiten het CvA. Er zijn verschillende (inter)nationale presentaties gegeven over de inhoud, werkwijze en leeropbrengsten van de projecten. Een selectie:

- EAS (2023, Lyon), presentatie Melissa Bremmer My Music Ability 2
- Kennisnetwerkbijeenkomst speciaal muziekonderwijs (2023, Meer muziek in de klas), workshop Melissa Bremmer en Debby Korfmacher My Music Ability 2
- Wellbeing Week (AHK, 2022) workshop Melissa Bremmer, Debby Korfmacher en Karin van Dijk My Music Ability 2
- FutureSoundLab (2022, Muziekgebouw), presentatie Melissa Bremmer, Debby Korfmacher en Karin van Dijk My Music Ability 2
- ISME, preconference music in special education and music therapy (2022; online) Melissa Bremmer My Music Ability 2
- Next Stop Conferentie (LKCA, 2022) presentatie Melissa Bremmer My Music Ability 2
- Delegatie University of Trondheim (CvA, 2019): presentatie Melissa Bremmer My Music Ability: music teacher education and disability
- Congres Cultuureducatie (Mocca, 2019), presentatie Melissa Bremmer My Music Ability: door technologie muziekeducatie toegankelijk maken
- Next Stop (LKCA, 2019), presentatie Melissa Bremmer My Music Ability: inclusief muziekonderwijs
- European Conference Sharing Arts & Heritage (2018): lezing Melissa Bremmer My Music Ability: music teacher education and disability
- ISME, preconference music in special education and music therapy (2018, Salzburg, Oostenrijk): presentatie Melissa Bremmer met Adri Schreuder My Music Ability: music teacher education and disability

Ook is er over de AIR-projecten geschreven:

- British Council (2018). My Music Ability: Inclusive Music Teaching <https://www.disabilityartsinternational.org/resources/my-music-ability-inclusive-music-teaching/>
- Bremmer, M. (2023). LKCA, Cultureel Kapitaal: <https://www.lkca.nl/ opinie/ hoe-conservatoria-kunnen-bijdragen-aan-inclusief-muziekonderwijs/>
- Bremmer, M. (2023). Encountering disability in music: exploring perceptions on inclusive music education in higher music education. Research Studies in Music Education: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1321103X231165222>

Wij verwachten dat ook het project My Music Ability: Inclusive Composing veelvuldig gepresenteerd zal worden en een bredere doorwerking zal hebben.

De strijkers in actie. Foto: Thomas Lenden

Plezier. Foto: Reinout Bos

Applaus aan het eind van de presentatie. Foto: Thomas Lenden

Bijlage 1: overzicht 4-daags Workshop programma

Drake Music Scotland – Artist in Residence - Workshops Structure NOVEMBER 2023

Day 1

Wednesday 22nd Nov				
	SPACE 1 - SWEELINCKZAAL		2 BREAK-OUT SPACES: 604 - 13:30-15.30 6.08 - 13.30-15.30	
time	What?	Who?	What?	Who?
0930-1045	PLAY – using tech Discuss and introductions to the 3 days	All students AG & PS Karin + Dilyala Arrive		
	BREAK			
1100-1230	Karin Talk – with examples (screen?)	All students AG & PS Karin		
1230	Lunch			
1330 - 1530	Creative Work – Group 1	All students AG & PS Karin & Dilayla	Creative Work - Group 2	
1530	Break (come back together)			
1530 - 1630	Share what we have created – ideas and development. Planning for the Only Friends visit on Thurs PM	All students AG & PS Karin & Dilayla		
1630	Reflections/questions?			

Day 2

Thursday 23rd Nov				
	SPACE 1 - SWEELINCKZAAL		SPACE 2 – 5.40 (9-13:30h) 6.03 - 11.30-13h (large jazz ensemble room)	
time	What?	Who?	What?	Who?
1000-1100	<u>Figurenotes & Notation</u>	All students AG & PS		
1130-1300	Creative Work – Group 1	Students, Karin & Dilayla	Creative Work – Group 2	6.03 - 11.30-13h 5.40 (9-13.30h)
1300	Lunch			

1400 - 1530	ONLY FRIENDS visit – joint creative session – prep for Playing 2 group pieces & 1 all together	ALL & Karin & Dilayla		
1545-1600	Break			
1600-1730	CLARE JOHNSTON, COMPOSER (online) PRESENTATION DURING COMPOSERS' FORUM	ALL AG & PS		

Day 3

Friday 24th Nov				
	SPACE 1 – Ensemblezaal (9-17:30h)		BREAK-OUT SPACES: 5.31 + 7.31 --> 10-12:30h 7.08 - 13-15:30h	
time	What?	Who?	What?	Who?
0930-1000	Reflections & Questions from Thursday experiences	All students AG & PS		
1000-	Creative Work – Group 1		Creative Work – Group 2	
1230	LUNCH			
1330-1530	Share each piece – discussion Creative Access Discussion How to prepare for the performance	All students AG & PS		
1530	BREAK			
1600-1700	All Play together – improv for fun	ALL AG & PS		

Day 4 - SATURDAY – seminar and performance day

1015 – keynote by SINS INVALID

1100 – Karin & Dilayla arrive

1200 – Only Friends for rehearsal

1300-1400 – break & final checks

1400 Performance

1500 end of AIR Session